

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філологічний факультет
Кафедра української літератури імені акад. Михайла Возняка

Затверджено
на засіданні кафедри української літератури
імені акад. Михайла Возняка
філологічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 1 від 30 серпня 2022 р.)

Завідувач кафедри –
доктор педагогічних наук,
кандидат філологічних наук,
доцент Микитюк В. І.

СИЛАБУС

із вибіркової навчальної дисципліни
«Українське шістдесятництво: література, політика, філософія»
першого освітнього рівня вищої освіти
для здобувачів галузі знань 03 “Гуманітарні науки”,
спеціальності 035 “Філологія”,
спеціалізації:
035.01 Українська мова та література
014.01 Середня освіта (українська мова та література)

Силабус курсу

«Українське шістдесятництво: література, політика, філософія»
(2023/2024 навчальний рік)

Назва дисципліни	«Українське шістдесятництво: література, політика, філософія»
Адреса викладання дисципліни	Львівський національний університет імені Івана Франка Львів, вул. Університетська, 1
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Філологічний факультет, кафедра української літератури імені акад. М. Возняка
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань 03 Гуманітарні науки Спеціальність 035 Філологія. Спеціалізації: 035.01 Українська мова та література 014.01 Середня освіта (українська мова та література)
Викладач дисципліни	Тихолоз Богдан Сергійович, кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник, доцент
Контактна інформація викладачів	bohdan.tykhologz@lnu.edu.ua, https://philology.lnu.edu.ua/employee/tykhologz-bohdan ; Львів, вул. Університетська, 1, ауд. 310
Консультації з курсу відбуваються	У дистанційному режимі (онлайн-консультації). Для погодження часу онлайн-консультацій слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка дисципліни	https://philology.lnu.edu.ua/course/ukrainske_shistdesyatnyctvo-literatura_polityka_filosofiya
Інформація про дисципліну	Дисципліна «Українське шістдесятництво: література, політика, філософія» є вибірковою спеціалізованою курсом для ОС «Бакалавр» спеціальності 035 Філологія, яка у VII семестрі викладається в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS) і має 16 лекційних годин та 16 годин практичних (семінарських) занять (на 1 групу). Підсумковий контроль – залік.
Коротка анотація дисципліни	Вибіркова дисципліна присвячена феномену українського шістдесятництва як культурного (зокрема літературно-мистецького) й громадсько-політичного руху опору української інтелігенції 1960-1980-х рр. в умовах радянського режиму. Зміст курсу передбачає глибоке ознайомлення зі світоглядними засадами шістдесятництва (як філософського, політичного й естетичного явища), його історичними передумовами, етапами й чинниками становлення й розвитку, творчими здобутками найяскравіших представників цього покоління (насамперед літературними) в їх жанрово-стильовому й проблемно-тематичному різноманітті.
Мета та цілі курсу	Мета курсу – сформувати у студентів сучасне, системне, науково обґрунтоване і вільне від стереотипів та упереджень уявлення про роль та місце покоління шістдесятників як світоглядного, творчого й політичного явища в історії української літератури, культури і суспільства загалом. Цілі (завдання) курсу – дати комплексне уявлення про рух шістдесятників як культурно-історичне й політичне явище, основні етапи його становлення й розвитку, головні напрями, угруповання й осередки, найяскравіших представників/представниць, сформувати чітке розуміння світоглядних засад шістдесятництва, розкрити філософсько-естетичну специфіку українських шістдесятників як творчої генерації та їхній внесок в культурну й політичну історію України, розвинути у майбутніх фахівців із філології усвідомлення своєрідності й значення політичного дисидентства, літературного й публіцистичного самвидаву, феномену українського шістдесятництва загалом.
Література для вивчення дисципліни	Базова література: 1. Бунт покоління. Розмови з українськими інтелектуалами записали й прокоментували Богуміла Бердиховська та Оля Гнатюк (Інтерв'ю з Євгеном Сверстюком, Іваном Дзюбою, Михайлиною Коцюбинською, Михайлом Горинем, Миколою Рябчуком). Переклад з польської. К.: Дух і літера, 2004. 344 с.

2. Обертас О. Український самвидав: літературна критика та публіцистика (1960-і–початок 1970-х років). К.: Смолоскип, 2010. 300 с.
3. Пахльовська О. Українські шістдесятники: філософія бунту // Сучасність. 2000. № 4. С. 65–84.
4. Тарнашинська Л. Українське шістдесятництво: профілі на тлі покоління (Історико- літературний та поетикальний аспекти) [Монографія]. Вид. 2-е, доп. К.: Смолоскип, 2019. 592 с.
5. [Тихолоз Б.]. Поети-шістдесятники: Василь Симоненко. Дмитро Павличко. Іван Драч. Борис Олійник / Автор-упорядник Б. Тихолоз. Київ—Львів: Всеуито, 2001. 80 с.

Додаткова література

6. Гундорова Т. Шістдесятництво: метафора, ім'я, дім // Коцюбинська М. Мої обрії: В 2 т. Т. 1. К.: Дух і літера – Харківська правозахисна група, 2004. С. 4-10.
7. Даниленко В. Покоління в українській літературі ХХ-початку ХХІ століть // Кур'єр Кривбасу. 2007. Вересень-жовтень. С. 313-329.
8. Данилюк Ю., Бажан О. Опозиція в Україні (друга половина 50-х – 80-ті рр. ХХ ст. К.: Рідний край, 2000. 616 с.
9. Дзюба І. З криниці літ : у 3-х т. К.: Києво-Могилянська Академія, 2006-2007.
10. Дончик В. Шістдесятництво як явище, його витоки й наслідки // Слово і час. 1997. №8. С. 40-45.
11. Жиленко І. Homo feriens. Спогади / передм. М. Коцюбинської. – К.: Смолоскип, 2011. 816 с.
12. Жулинський М. Люди, що вирвалися із обмежень звичності. Українська інтелігенція періоду хрущовської «відлиги» // Літ. Україна. 1996. 26 верес., 3 жовт.
13. Загоруйко Н. Таборовий епістолярій українських шістдесятників (Літературно- естетичний дискурс). К.: Смолоскип, 2018. 256 с.
14. Зайцев Ю. Д. Дисиденти: опозиційний рух 60-80-х рр. // Сторінки історії України: ХХ століття: Посібн. для вчителя / За ред. С. В. Кульчицького. – К.: Освіта, 1992.
15. Заплотинська О. Українське шістдесятництво: визначення дефініцій та історіографія проблеми // Український самвидав: інформаційний бюлетень Музею-архіву українського самвидаву МБФ «Смолоскип». 2003. № 4 (8).
16. Зарецький О. Офіційний та альтернативний дискурси: 1950–80-ті роки в УРСР. К.: Фітосоціоцентр, 2003. 260 с.
17. Зарецький О. Українські шістдесятники і хрущовська відлига в етнокультурному просторі СРСР // Сучасність. 1995. № 4. С. 121-122.
18. Зборовська Н. Стильовий портрет шістдесятництва // Слово і Час. 2001. № 12. С. 26–42.
19. Зборовська Н. Шістдесятники // Слово і час. 1999. №1. С.74-80.
20. Іванисенко В. Животрепетна наша історія. Шістдесятництво: родовід і доба // Київ. 1998. № 1-2. С.94-100.
21. Касьянов Г.В. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-80-х років. К.: Либідь, 1995. 224 с.
22. Кириченко С. Люди не зі страху: [спогади]. К.: Смолоскип, 2013. 920 с.
23. Коцюбинська М. Мої обрії: В 2 т. Т. 1. К.: Дух і літера – Харківська правозахисна група, 2004.
24. Кужільна Л. Національна модель світу в поезії літературного шістдесятництва в українській літературі ХХ століття. К-д: Кіровоград. держ. ун-т ім. В. Винниченка, 2002. 326 с.
25. Масловська Т. Ще раз про шістдесятництво // Слово і час. – 1999. № 11.
26. Медвідь В. Шістдесятництво: міф і реальність // Кур'єр Кривбасу. 1997. № 79–80. С.130–139.
27. Неврлий М. Слов'янський контекст шістдесятництва // Сучасність. 2000. № 1.
28. Рарицький О. Партитури тексту і духу (Художньо-документальна проза українських шістдесятників. К.: Смолоскип, 2016. 488 с.

	<p>29. Рух опору в Україні: 1960–1990. Енциклопедичний довідник / [гол. ред. О. Зінкевич]. К.: Смолоскип, 2010. 804 с.</p> <p>30. Сверстюк Є. На святі надій /упоряд. В. Андрієвська, Р. Лиша. К.: Наша віра, 1999. 784 с.</p> <p>31. Світличний І. Серце для куль і для рим. Поезії. Поетичні переклади. Літературно- критичні статті / передм. І. Дзюби. К.: Рад. письменник, 1990. 581 с.</p> <p>32. Тарнашинська Л. Сюжет Доби: Дискурс шістдесятництва в українській літературі ХХ століття [Монографія]. К.: Академперіодика, 2013. 678 с.</p> <p>Інтернет-джерела:</p> <p>33. «Прозріла тільки невеличка когорта». Радомир Мокрик про шістдесятників у «Без брому» URL: https://www.youtube.com/watch?v=nbJPYdpRpJY</p> <p>34. Матеріали сайту «Історична правда» [Електронний ресурс] URL: https://www.istpravda.com.ua/</p> <p>35. Електронна бібліотека «Діаспоріана» [Електронний ресурс] URL: https://diasporiana.org.ua/</p> <p>36. Веб-ресурси НБ ЛНУ, НБУ ім. В. Вернадського, ЛННБ ім. В. Стефаника, Національної парламентської бібліотеки, інших е-бібліотек.</p>
Тривалість курсу	1 семестр
Обсяг курсу	32 години аудиторних занять, з яких 16 лекційних годин для потоку, 16 годин практичних (семінарських) занять, та 50 годин для самостійної роботи студента, 3 кредитні модулі.
Очікувані результати навчання	<p>Студент повинен:</p> <p>– знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • суспільно-політичні та культурно-історичні передумови формування руху опору в СРСР після Другої світової війни; • причини, обставини і наслідки появи явищ політичного дисидентства і літературного самвидаву в підрадянській Україні; • філософсько-світоглядні та естетичні засади шістдесятництва як культурного феномену; • найяскравіших представників покоління українських шістдесятників в різних галузях (література, мистецтво, музика, театр, кіно, літературна критика, публіцистика, громадська діяльність, правозахисний рух); • найважливіші (знакові) та прикметні (характерні) літературні й публіцистичні твори українського шістдесятництва, їхню проблематику й жанрову специфіку, історію створення й громадський резонанс; • специфіку розвитку літературного процесу і жанрово-стильове розмаїття літератури другої половини ХХ ст. (зокрема 1960-1980-х рр.); <p>– вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • орієнтуватися в багатоманітті взаємопереплечених культурних, політичних і літературно-естетичних процесів; • самостійно аналізувати та оцінювати художні тексти в контексті історичних подій; • розуміти історичну зумовленість і складність культури творення в умовах пресингу тоталітарної системи.
Ключові слова	Шістдесятництво, «відлига», тоталітаризм, рух опору, творча генерація (літературне покоління), філософія бунту, дисидентство, конформізм, національна ідея, гуманізм, космізм, екзистенціалізм, модернізм vs соцреалізм.
Формат курсу	Спецкурс, викладання якого здійснюється через проведення лекцій, семінарських занять та консультацій; очний і заочний.
Теми	* СХЕМА КУРСУ
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці семестру у формі презентації виконаного індивідуально або командного медіапроекту на відповідну тематику
Пререквізити	Попередні знання з навчальних дисциплін «Історія української літератури», «Теорія літератури», «Історія України», «Філософія», «Психологія».

<p>Навчальні методи та техніки під час викладання курсу</p>	<p>Лекції, консультування, дискусії Дебати (оксфордські, панельні, «за» і «проти»). Проблемно-пошукові диспути. Ситуативне моделювання. Техніки опрацювання дискусійних питань. Метод проєктів і їх презентацій. Під час викладання курсу використані також такі методи навчання, як біографічний, історіографічний, порівняльно-історичний, культурно-історичний, рецептивно-естетичний, герменевтичний, а також методи проблемного викладу, спостереження та аналізу, бесіди тощо.</p>
<p>Необхідне обладнання</p>	<p>Комп'ютер, мультимедійний проєктор, доступ до мережі Інтернет, ноутбук, мобільний телефон чи планшет, екран, акустична система (для трансляції навчального медіаконтенту).</p>
<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Максимальна оцінка за навчальні досягнення впродовж семестру: до 40 балів – за участь у практичних (семінарських) заняттях, до 60 балів – за підсумкове (залікове) навчально-дослідне завдання (індивідуальне чи групове). Виступи на практичних (семінарських) заняттях (макс. 5 балів x 8 занять = 40 балів) відповідно до тематики (див. схему курсу). Індивідуальні і групові навчально-дослідні завдання і проєкти: підготовка міні-лекцій з мультимедійними презентаціями за тематикою, узгодженою з викладачем (макс. 60 балів: 50 за зміст (35 б.) і форму (15 б.) проєкту, 10 – за публічний захист). Письмові роботи: очікується, що студенти виконають декілька видів письмових робіт (доповідь, презентація, аналітичний матеріал тощо). Академічна доброчесність: очікується, що студентські роботи будуть самостійними, оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших авторів становлять приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі аудиторні заняття з курсу. Слухачі повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку вони зобов'язані дотримуватися усіх строків, що визначені для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Усю літературу, яку студенти не зможуть знайти самостійно, викладач надає виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Політика виставлення балів. Враховуються усі бали, набрані упродовж семестру (поточне опитування або контрольна, самостійна робота (доповідь або презентація) та бали за роботу на практичних (семінарських) заняттях. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного (семінарського) заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття, якщо це не пов'язано з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до екзамену (чи питання на контрольні роботи)</p>	<p>З дисципліни не передбачено екзамену чи контрольних робіт. Навчальні завдання до заліку відповідають тематиці лекційних і семінарських занять (див. схему курсу). На заліку студенти презентують свої індивідуальні і групові навчально-дослідні завдання і проєкти.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

СХЕМА КУРСУ

Тиж.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Епоха і Покоління: культурно-історичні, громадсько-політичні й екзистенційно-антропологічні виміри шістдесятництва					
1	Час непокори (історичні умови: радянський тоталітаризм, «відлига» і рух опору 1960-х-1980-х рр.)	Лекція (2 год)	Див.: Література для вивчення дисципліни: 1, 5, 7	Ознайомитися з історичним контекстом проблематики курсу (3 год)	Тиждень
2	Гніт і Опір: філософія і практика екзистенційного протистояння тоталітаризму.	Практичне заняття-дискусія (2 год)	Див.: Література для вивчення дисципліни: 3, 4, 5	Осмыслити екзистенційну ситуацію шістдесятників: «уявний експеримент» і «екзистенційне занурення» в «життєвий світ» (3 год)	Тиждень
3	Покоління “проти течії” (шістдесятники як творча генерація: формативний досвід, біографічні обставини, основні представники)	Лекція (2 год)	Див.: Література для вивчення дисципліни: 2, 4, 7	Чітко усвідомити поняття творчої й літературної генерації шістдесятників, сформувані уявлення про її різноманіття і персональний склад (3 год)	Тиждень
4	Людський світ шістдесятництва: розмаїття особистостей і долі	Практичне заняття-конференція (2 год)	Див.: Література для вивчення дисципліни: 2, 3, 4, 5	Підготувати доповідь на навчальну міні-конференцію про одного з діячів шістдесятницького руху (біографічний нарис-мікропортрет) (4 год)	Тиждень
5	Рух опору: від культури до політики (самоорганізація українського культурно-просвітницького й правозахисного руху 1960-1980-х рр. в умовах радянського режиму)	Лекція (2 год)	Див.: Література для вивчення дисципліни: 1,2, 5	Знати головні творчі осередки українського культурно-просвітницького і правозахисного руху 1960-1980-х рр. (3 год)	Тиждень
6	Від «клубів творчої молоді» до концтаборів... і парламенту: доля шістдесятництва як руху	Практичне заняття-дискусія (2 год)	Див.: Література для вивчення дисципліни: 2, 4, 6	Усвідомити основні етапи розвитку шістдесятництва як руху (3 год)	Тиждень
7	Межі стратенством і пристосуванством (етичні полюси шістдесятництва). Дисидентство і конформізм як екзистенційні стратегії	Лекція (2 год)	Див.: Література для вивчення дисципліни: 3, 5, 6, 7	Проаналізувати ключову морально-етичну дилему українських шістдесятників під тоталітарним пресом (3 год)	Тиждень
8	Дисиденти і пристосуванці: траєкторії зламаних долі	Практичне заняття-конференція (2 год)	Див.: Література для вивчення дисципліни: 1, 6, 7	Підготувати доповідь на навчальну міні-конференцію про етичний вибір і подальшу долю одного з діячів шістдесятницького руху (біографічний нарис-мікропортрет) (3 год)	Тиждень
Змістовий модуль 2. Світогляд і Стиль: філософсько-естетичні координати шістдесятництва					
9	Кредо “бунтівної людини” (філософсько-світоглядні засади шістдесятників)	Лекція (2 год)	Див.: Література для вивчення	Осмыслити головні світоглядні засади шістдесятництва (3 год)	Тиждень

			дисципліни: 3, 4, 5, 6, 7		
10	Філософія бунту: світогляд українських шістдесятників в контексті інтелектуальних пошуків європейської філософії повоєнної доби	Практичне заняття-дискусія (2 год)	Див.: Література для вивчення дисципліни: 2, 3, 1, 5	Співвіднести світоглядні засади шістдесятників із напрямками і течіями західної філософської думки XX ст. (3 год)	Тиждень
11	Животворяще слово (літературно-естетичні засади українського шістдесятництва: жанрово-стильова й проблемно-тематична поліфонія)	Лекція (2 год)	Див.: Література для вивчення дисципліни: 3, 5, 7	Проаналізувати жанрові і стильові особливості шістдесятництва як літературного явища (3 год)	Тиждень
12	Літературне шістдесятництво: поезія, проза, драматургія	Практичне заняття-конференція (2 год)	Див.: Література для вивчення дисципліни 5, 7	Підготувати доповідь на навчальну міні-конференцію про письменників-шістдесятників (мікропортрет творчої індивідуальності поета, прозаїка, драматурга – на вибір) (4 год)	Тиждень
13	«Заборонена література» (феномен самвидаву)	Лекція (2 год)	Див.: Література для вивчення дисципліни: 1-5, 3, 4, 5, 6, 7	Охарактеризувати основні видання, представників і знакові тексти українського самвидаву 1960-1980-х рр. (3 год)	Тиждень
14	Літературно-критичний й публіцистичний дискурс шістдесятництва	Практичне заняття-дискусія (2 год)	Див.: Література для вивчення дисципліни: 2, 3, 1, 5	Знати головних літературних критиків, публіцистів та есеїстів покоління шістдесятників, їхні ідеї та ключові тексти (3 год)	Тиждень
15	Лицарі відродження (історичні уроки і суспільний вплив шістдесятництва). Значення шістдесятників в культурній і політичній історії України	Лекція (2 год)	Див.: Література для вивчення дисципліни: 3, 5, 7	Усвідомити роль покоління шістдесятників в історії України (3 год)	Тиждень
16	Батьки, діти... і онуки: культурний спадок покоління шістдесятників і наша сучасність	Практичне заняття-дискусія (2 год)	Див.: Література для вивчення дисципліни: 3, 5, 7	Узагальнити головні уроки покоління шістдесятників для української історії і нашої сучасності (3 год)	Тиждень

Силабус підготував
доцент кафедри української літератури імені акад. Михайла Возняка
Богдан ТИХОЛЮЗ